

Cristian Bichi: BNR nu are atributii de protectie a consumatorilor bancari

Banca Nationala a României nu are atributii în privinta practicilor de comercializare a produselor bancare catre consumatori, acestea revenind Autoritatii Nationale pentru Protectia Consumatorilor (ANPC), sustine Cristian Bichi, consilier guvernator, Cancelaria BNR.

"În România, legea ofera competente pe linia apararii intereselor consumatorilor de servicii financiare Autoritatii Nationale pentru Protectia Consumatorilor (ANPC), competente care corespund în mare masura dimensiunii de supraveghere comportamentala bancara. Banca centrala nu are cum sa se implice într-o astfel de activitate, exercitata deja de ANPC, întrucât ea nu dispune de autoritate legala în domeniul respectiv. În ceea ce priveste actualele dispute dintre bancile sanctionate si ANPC privind modul de calcul corect al ratelor la creditele pe termen mediu si lung, acestea urmeaza a fi rezolvate de instantele judecatoresti, întrucât sanctiunile unei autoritati de supraveghere (fie aceasta BNR sau ANPC) sunt supuse controlului jurisdictional. Este însa necesara o rezolvare grabnica a aspectelor în discutie, pentru a se preveni deteriorarea încrederii publicului în institutiile statului român", scrie Bichi, în articolul "BNR nu are atributii de protectie a consumatorilor bancari", publicat pe blogul OpiniiBNR.ro.

El sustine ca sanctiunile aplicate recent de ANPC unui numar însemnat de institutii de credit au adus în discutia publica subiectul protectiei consumatorilor bancari. Cristian Bichi afirma ca este un moment propice de a explica, din nou, care sunt diferentele dintre supravegherea prudentiala si cea comportamentala si faptul ca banca centrala nu are atributii în privinta practicilor de comercializare a produselor bancare catre consumatori, acestea revenind ANPC.

"În comunicatele sale de presa din 16 si 25 mai 2023, Autoritatea Nationala pentru Protectia Consumatorilor (ANPC) sustine ca a identificat practici comerciale înșelatoare savârsite de un numar de 19 institutii bancare 'cu privire la modul de calcul al ratelor, prin faptul ca pe graficul de rambursare, rata era compusa, în primii ani, 25% din soldul principal de rambursat si 75% dobânda. Prin aceasta modalitate de calcul, consumatorii plateau preponderent dobânda'. În consecinta, ANPC a sanctionat bancile în cauza cu amenda si a emis ordine prin care s-a solicitat acestora 'emiterea unor noi grafice de rambursare, unde principalul creditului datorat sa fie achitat de catre consumatori în rate egale pe întreaga perioada de creditare în raport cu dobânda aferenta creditului' (sic!)", se spune în articol.

Potrivit sursei citate, decizia ANPC a generat controverse puternice. Asociatia Româna a Bancilor (ARB) a emis un comunicat în care se mentioneaza ca informatiile eronate lansate în spatiul public, care catalogheaza drept "practici comerciale înșelatoare" o metoda legala de calcul a dobânzii folosita în toata lumea ridica semne de întrebare legate de profesionalismul unor angajati ai ANPC.

"Pentru CEC Bank, o banca cu capital de stat, 'controlul a fost facut pe repede înainte, iar vinovatul se pare ca era deja cunoscut înainte de finalizarea investigatiei'. La rândul lor, câtiva analisti economici au intervenit în dezbateri precizând ca este imposibil matematic sa generezi un tabel de rambursare în care principalul si dobânda sa curga în mod egal. În fine, cireasa de pe tort în toata aceasta poveste este reprezentata de faptul ca masura ANPC a fost criticata si de un functionar al acestei autoritati care a tinut sa mentioneze ca rambursarea creditului în rate egale (anuitati) este legala si ca emiterea de noi grafice de rambursare în conformitate cu cele solicitate prin ordinele ANPC ar fi 'vadis abuziva si fara fundament'. Prin urmare, asa cum titreaza presa româna, ne aflam în mijlocul unui adevarat scandal, ce urmeaza a fi transat definitiv de catre instantele judecatoresti, într-un viitor mai mult sau mai putin apropiat", spune Cristian Bichi.

Autorul considera ca BNR este o victima colaterala a scandalului, iar modul în care sunt prezentate faptele de unele canale mass-media îi aduce la prejudicii de imagine.

"Cum ar putea fi altfel, pentru a da doar un exemplu, atât timp cât pe diferite posturi de televiziune bancile sunt acuzate de 'practici comerciale incorecte', pe fundal fiind difuzate imagini ale clădirii sediului central al BNR sau ale guvernatorului BNR, asta când nu sunt făcute acuze directe cum ca banca centrală nu a dat atenție practicilor comerciale ale băncilor. În această ultimă privință, este reprezentativă prestația unui moderator care ține să sublinieze că de reglementarea băncilor se ocupa BNR, sfârșind prin a întreba închizitorial dacă această autoritate știe sau nu de 'neregulile descoperite de ANPC' și 'dacă acest abuz nu este făcut cu acordul BNR'? Reacția interlocutorului la interogația respectivă este afirmativă: 'Absolut da'. Opinii asemănătoare pot fi identificate și în cazul altor canale de comunicare. Răspunsul la astfel de afirmații, făcute în necunoștința de cauză, este că BNR se ocupa într-adevăr cu reglementarea băncilor, dar atribuțiile sale în acest domeniu țin de aspectele de prudență bancară și nu de cele legate de conduită în afaceri a băncilor în relația cu consumatorii care revin ANPC. Ori, aspectele sesizate de ANPC în situația de față sunt clar în curtea acestei autorități", scrie Cristian Bichi.

Potrivit autorului, realitățile descrise mai sus arată că este necesar să fie explicat publicului larg care este diferența dintre supravegherea prudentială și supravegherea comportamentală. El susține că un astfel de demers a mai fost întreprins de către banca centrală, un articol detaliat privind cele două dimensiuni ale supravegherii bancare fiind publicat pe site-ul www.opiniibnr.ro, în luna februarie 2018.

Astfel, reglementarea în sectorul bancar urmărește două mari obiective: menținerea stabilității și încrederii în sistemul bancar; respectarea de către bănci a obligațiilor lor profesionale față de clienți în vederea protejării utilizatorilor de servicii bancare. Aceste obiective le corespund în practică două tipuri de supraveghere: supravegherea de prudență bancară (prudentială) și supravegherea comportamentală (a conduitei).

Supravegherea prudentială bancară urmărește asigurarea stabilității sistemului bancar și a instituțiilor bancare individuale. Ea este necesară datorită rolului important jucat de bănci într-o economie națională și posibilității generării de către acestea a riscului de sistem (sistemic), fapt ce determină că stabilitatea sistemului bancar să fie recunoscută ca o problemă de interes public.

Cristian Bichi precizează că riscul sistemic reprezintă posibilitatea ca problemele majore ale unei instituții bancare să ducă la o criză a întregului sistem bancar cu efecte negative asupra economiei reale. Protecția împotriva riscului de sistem se obține prin emiterea de către autoritățile naționale competente de reglementări prudenciale aplicabile instituțiilor bancare, ce urmăresc reducerea riscurilor asumate de acestea. Astfel de reguli se referă la activități permise băncilor, cerințe de capital minim și de solvabilitate (care să permită absorbirea pierderilor), cerințe de lichiditate, expuneri mari, pentru a menționa doar câteva dintre acestea.

În plus, autoritățile competente verifică dacă băncile respectă normele prudenciale și iau măsuri corective acolo unde este cazul, de la formularea de recomandări până la aplicarea de sancțiuni.

Prin acest mecanism care se concentrează asupra solvabilității și lichidității băncilor, se urmărește menținerea stabilității financiare a fiecărei instituții în parte în vederea protejării intereselor creditorilor/deponentilor lor și a menținerii stabilității întregului sistem bancar. De subliniat că supravegherea prudentială asigură indirect protecție consumatorilor (deponentilor), întrucât prin menținerea solvabilității băncilor vor fi evitate pierderile generate de falimentele bancare.